

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Rapla Vallavalitsus
Viljandi mnt 17
79511, Rapla
rapla@rapla.ee

23.05.2022 nr 5.1-3/17153-14

ETTEKIRJUTUS

Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 75¹ lõike 4 ning Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 27.03.2022 käskkirja nr 20 alusel, arvestades menetluse käigus kogutud tõendeid ja välja selgitatud asjaolusid, teeb Sotsiaalkindlustusameti õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse juhtivspetsialist Aasa Harjak Rapla Vallavalitsusele (registrikood 77000312, asukoht Viljandi mnt 17, 79511 Rapla) ettekirjutuse järgmiste kohustustega:

Resolutsioon:

1. Tagada toimetulekutoetuse määramise ja maksmise menetlus sotsiaalhoolekande seaduses kehtestatud ulatuses tingimustel ja korras.

Toimetulekutoetuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama taotluse hüvitise õigust kinnitavate ja seadusega ettenähtud muud andmetega. Toimetulekutoetuse määramise ja maksmise menetlus algab taotluse esitamisega kohaliku omavalitsuse üksusele.

Rakendada kaalutusõigust toimetulekutoetuse määramata jätmiseks või määratava toimetulekutoetuse summa vähendamiseks kui toetuse taotleja või toetust taotleva perekonna liige on töövõimeline tööealine isik, kes ei tööta ega ole Eesti Töötukassas töötu või tööotsijana registreeritud.

Alus: Sotsiaalhoolekande seadus (SHS) § 134 lõige 1, § 132 lõige 1, § 134 lõige 4 punkt 2.

Täitmise tähtaeg: 02.01.2023.

Sunniraha hoiatus: Juhul kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Sotsiaalkindlustusamet Rapla Vallavalitsusele VVS § 75 lõike 4 alusel sunniraha 1500 eurot.

Kui ettekirjutuse adressaat jätab ettekirjutuse määratud tähtajaks täitmata, tuleb sunniraha tasuda Rahandusministeeriumi arvelduskontole SEB Pank EE891010220034796011 või Swedbank EE932200221023778606, maksekorralduse viitenumber on 2800048574 ja selgituses märkida sunniraha määratud asutuse nimi, ettekirjutuse number ja sõna "sunniraha".

Ettekirjutuse täitmisest või sunniraha tasumisest palume informeerida Sotsiaalkindlustusametit kirjalikult postiaadressil Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn või digitaalselt allkirjastatud dokumendina elektronposti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee või aasa.harjak@sotsiaalkindlustusamet.ee 10 päeva jooksul arvates ettekirjutuses määratud täitmise tähtajast. Vabatahtlikult tähtajaks sunniraha tasumata jätmise puhul nõutakse sunniraha sisse asendustäitmise ja sunniraha seaduse § 15 lõike 1 kohaselt täitemenetluse seadustikus sätestatud korras nagu kohtuotsusest tulenev rahaline nõue. Seega lisandub sunnirahale selle 4 vabatahtliku tähtaegse mittetasumise korral kohtutäituri tasu. Sunniraha tasumine ei võta adressaadilt kohustust ettekirjutus täita ning täitmata kohustuste eest võib sunniraha rakendada korduvalt.

Vaidlustamisviide Juhul kui haldusakti adressaat leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on tal õigus esitada vaie või kaebus halduskohtule 30 päeva jooksul arvates päevast, millal vaide või kaebuse esitaja vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saama.

Menetluskäik ja põhjendused

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) algatas 16.06.2021 Rapla Vallavalitsuses haldusjärelvalve riigi poolt toimetulekutoetuseks eraldatud vahendite kasutamise õigus- ja eesmärgipärasuse üle; riigi poolt tasandus- ja toetusfondist asendushooldusteenuse rahastamiseks ja korraldamiseks eraldatud rahaliste vahendite kasutamise eesmärgipärasuse üle 2020. ja 2021. aastal ning isiku abivajaduse hindamise ja sellele vastava abi väljaselgitamise üle täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenus, tugiisiku teenus, täisealise isiku hooldus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus) osutamisel või korraldamisel. Samuti kontrolliti sotsiaalteenuste andmete kandmist STARi. Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 13.09.2021 aktis nr 5.1-3/17153-5.

Järelkontroll 2021. aasta järelevalves puudustena tuvastatud nõuete täitmise üle toimus ajavahemikul 02.03.–21.04.2022. Kontrolli tulemused on kirjeldatud järelevalve (järelkontroll) 12.05.2022 aktis nr 5.1-3/17153-12.

SHS § 134 lõike 1 kohaselt määrab ja maksab kohaliku omavalitsuse üksus toimetulekutoetust jooksvaks kuuks SHSiga kehtestatud ulatuses, tingimustel ja korras.

SKA tuvastas, et Rapla Vallavalitsus ei ole jätkuvalt järginud toimetulekutoetuse (TTT) menetlemisel SHS § 132 lõikes 1 TTT taotlejale sätestatud taotluse esitamise nõuet ning Rapla Vallavalitsuse TTT menetlustes on TTT määratud ja makstud ilma vastava taotluseta.

Tulenevalt sotsiaalseadustiku üldosa seaduse (SÜS) § 24 lõikest 1 esitab isik hüvitise saamiseks hüvitise andjale taotluse, kui seadus ei sätesta hüvitise andmist taotlust esitamata. Praktikas on üldreeglik hüvitise andmine taotluse alusel ning vastavalt SHS § 132 lõikele 1 peab TTT taotleja toimetulekutoetuse saamiseks esitama taotluse.

Kui taotluse esitamine on seadusega ette nähtud, tuleb taotluses märkida hüvitise õigust kinnitavad andmed ja seadusega ettenähtud muud andmed. SHSis on reguleeritud, millised andmed tuleb toimetulekutoetuse taotlusesse märkida ning millised dokumendid toimetulekutoetuse taotlusele lisada, sealhulgas seaduses sätestatud juhul kinnitus andmete õigsuse kohta. TTT menetlus algab taotluse esitamisega omavalitsusele. SHS § 134 lõike 2 kohaselt määratakse toimetulekutoetus viie tööpäeva jooksul pärast kõikide dokumentide esitamist.

SKA tuvastas, et Rapla Vallavalitsus ei ole kasutanud SHS § 134 lõike 4 punktis 2 sätestatud kaalutusõigust TTT määramata jätmiseks või määratava TTT summa vähendamiseks TTT saaja aktiivsuse nõude täitmata jätmisel.

TTT määramine ei ole kaalutusotsus juhul, kui omavalitsus tuvastab, et taotleja vastab TTT saamiseks sätestatud tingimustele ning SHS § 132 lõikes 7 ja § 134 lõikes 4 sätestatud toimetulekutoetuse määramata jätmist või selle vähendamist tingivaid asjaolusid ei esine.

Igal inimesel, kellel ei ole tuvastatud töövõimetust, on iseseisva toimetuleku tagamiseks võimalus otsida endale töökoht ja minna tööle. Samas, kui isik leiab, et ta ei ole töötamiseks/tööl käimiseks võimeline, siis on tal võimalus taotleda töövõime hindamist ja sellest tulenevalt töövõimetoetust. SHS § 134 lõike 4 punkti 2 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus jätta toimetulekutoetuse määramata või vähendada toimetulekutoetuse summat, kui toetuse taotleja või toetust taotleva perekonnaliige on töövõimeline tööealine isik, kes ei tööta ega ole Töötukassas töötü või tööotsijana registreeritud.

Kõikide SHS § 134 lõikes 4 sisalduvate sätete puhul tuleb silmas pidada, et tegemist on kaalutusotsusega ning otsus tuleb teha konkreetse juhtumi asjaoludest lähtudes. On loogiline, et

enne, kui omavalitsus jätab TTT määramata või vähendab määratavat TTT summat, annab omavalitsus TTT taotlejale teada, et toetuse taotleja on kohustatud tegema pingutusi oma materiaalse olukorra parandamiseks. Taolist praktikat Rapla Vallavalitsus TTT menetlemisel rakendanud ei ole.

Toimetulekutoetuse eesmärk on siiski ajutise meetmena leevendada isikute iseseisvat toimetulekut. Ka järelkontrollis kontrollitud menetlustes ilmnis mitmete TTT saajate süstemaatiline aktiivsushõude mittetäitmine ja et tegemist on pikaajaliste TTT saajatega.

Pikaajalised TTT saajad on kindlasti sihtgrupp, kelle puhul tuleb selgeks teha toimetulematuse põhjused ning väljaselgitatud vajadustele tuginedes pakkuda ka muid vajalikke abimeetmeid. Toimetulekutoetuse maksmine ei tohiks olla eesmärk omaette, vaid see peaks olema ajutine ning panustama üldise toimetuleku paranemisse. TTT maksmist saab aktiivsushõude mittetäitmisel siduda SHS § 134 lõike 4 punktiga 2.

Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevalt otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Kohalikule omavalitsusele võib panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Riik on kohalikule omavalitsusele pannud SHSiga ülesanded ja kohustused sotsiaalhoolekande korraldamisel, sealhulgas TTT määramisel ja maksmisel. Kohaliku omavalitsuse üks põhimõtteid on seaduste järgimine oma ülesannete ja kohustuste täitmisel.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 andis Sotsiaalkindlustusamet võimaluse enne ettekirjutuse tegemist Rapla Vallavalitsusele esitada oma arvamus ja vastuväited kavandatava ettekirjutuse kohta hiljemalt 20.05.2022. Rapla Vallavalitsus tähtajaks arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Võttes arvesse 2021. ja 2022. aasta järelevalves tuvastatud faktilisi asjaolusid ning asjaolu, et Rapla Vallavalitsus ei ole jätkuvalt järginud TTT menetlemisel kõiki SHSis sätestatud nõudeid, on ettekirjutuse ja sunniraha hoiatuse tegemine põhjendatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Aasa Harjak
Järelevalve juhtivspetsialist